

KIS HAVI

ÉJJEL ÉS NAPPAL. (Lásd a 327. lapon.)

XXXIX. kötet, 21. szám. Ára negyedévre 1 frt 40 kr. Megjelen hetenkint egyszer, 16 oldalon. 1890. november 23-án.

ELSŐ UTAM A TENGEREN.

— Elbeszélés számos képpel. —

(Folytatás.)

KIK sokat jártak oda kint a nagy tengeren, azok nem szeretik a sok fecsegést, sopánkodást, sem pedig azt, hogy sűrűn emleghessen valaki holmi kisebb vagy nagyobb bajt, veszedelmet, ha már elmúlt. Megtörtént, tul estünk rajta, eddig van. Nem kell többé gondolni vele, majd jön más valami, ami ugy is gondot ad.

Mikor ez a veszedelmes zivataros nap elmúlt és megint baj nélkül vitorlázunk a sik tengeren, senki sem beszélt többé a történetekről. Én még nem voltam olyan régi tengerész és nagyon erősen kavargott a fejemben az a rettenetes villám-csapás, meg az agyon sujtott matróz, aztán a tönkre jutott hajó és a kötélmenekülő emberek. Nem igen volt kivel beszélgetnem róla, mert amint egyszer-kétszer rákezdtem, váll-vonogatva felelek:

— Hát bizony örülhetsz, hogy nem téged csapott agyon a villám. De ha nincs bajod, hát ne gondoldj vele. Megesik az efféle apróság. Katona dolog!

Nem tudom, mindnyájan csakugyan olyan apróságnak hitték-e az egészet, vagy pedig csak azért beszéltek így, mert igazi tengerésznek nem illik sokat sopánkodni akármilyen veszedelem miatt is. De ha már így van, magam is megszoktam, hogy így gondolkozzam. És bizony lassacskán úgy hozzá szoktam, hogy végre magam is egészen hideg vérral fogadtam minden kisebb-nagyobb bajt, csak arra gondolva, miként lehessen leg-

jobban kigázolni belőle. És meggyőződtem, hogy ez nagyon jó és üdvös, mert aki nyugodtan, elszántan néz szembe a bajjal, az felényire sem érzi és sokkal könnyebben legyőzi.

A vihar után kellemes és kedvező időjárást kaptunk, jó szél fujt, hajónk gyorsan és nyugodtan siklott végig a tengeren és újra csöndes és unalmas napokat éltünk. Én már egészen otthon voltam a hajón, ismertem minden zege-zugát, meg, lehetséges el is tudtam végezni mindazt, amit többi pajtásaim. Az pedig csak még inkább bátorított, hogy a kapitány is, a hajóhadnagy is, meg mind az öregebb matrózok nyájasan biztattak és meg-megveregették a vállamat.

— Csak iparkodjál, mint eddig, lesz belőled valami, mondogaták.

Igy már aztán meg is kedveltem az állapotomat és nem kíváncsítottam annyira haza a puha, biztos ágyamba. Akár hány-szor késő este, mikor nem is volt dolgom, fönt álldogáltam a fődélzeten s leginkább szerettem a kormányos közelében ólálkodni. Nagyon érdekelt, hogy a kormánykereket miképen forgatja jobbra-balra, sokszor csak egy kicsit, sokszor erősebben, míg gyakran ismét perczekig egészen mozdulatlan maradt. Kíváncsi voltam, hogy itt a végtelen sik tengeren, ahol semmi sem mutatja az utat, hogy tudja mégis, merre kell halladnia a hajónak? És ha nappal még tudja is, mert a fényes naphoz számítja az irányt, de a sötét éjszakában hogy nem téveszti el az utat? A hullámok ide-oda forgatják a hajót és soha sem lehet ráismerni, a hajó más felé halad-e, mint előbb?

Má
hogy ne
Eg

kormán
kormán

egy kic

Most é
ilyen ki
Ezt is i

Ne

arra va
kozhass
szél ler

godt. I
az igaz
ez szük
melyest

So
boszant
fölkapa
állított

sen ugy
jon se j

Fo
fesztés

arra is
lyen er

nem v
alig-ali
kély e
tartsam

Az

mögött

ideig ne
ez a k

Már tudnillik én úgy gondoltam, hogy nem lehet. Pedig dehogy nem lehet,

Egy este megint ott ólálkodtam a kormányos emelvénye mellett s az öreg kormányos egyszerre csak rám kiált.

— No's öcséském, talán szeretnél egy kicsit kormányozni?

— De mennyire szeretnék!

— Akkor hát jöjj fel ide hozzám. Most éppen arra való az idő, hogy az ilyen kis tacsó ebből is tanuljon valamit. Ezt is illik tudnod.

Nem értettem mindjárt, miért éppen arra való az idő, hogy én ezzel is próbálkozhassam. Kellemes nap volt, mérsékelt szél lengett, a tenger meglehetősen nyugodt. Hát ez mind nagyon kellemes, az igaz; de nem tudtam, miért éppen ez szükséges hozzá, hogy tanuljak valamelyest a kormányosságból is.

Sok kérdezősködéssel azonban nem boszantottam az öreget, hanem szaporán fölkapaszkodtam hozzá. Mindjárt be is állított a munkába.

— Itt a kerék, fogd! És tartsd erősen úgy, amint most áll. Meg ne mozduljon se jobbra, se balra!

Fogtam keményen s hatalmas erőfeszítésre voltam elkészülve és egyúttal arra is elszánva, hogy megmutatom, milyen erős vagyok. De erre a nagy erőre nem volt szükségem. A kormánykerék alig-alig mozdult egy kicsit, igen csekély erő kellett hozzá, hogy veszteg tartsam.

Az öreg kormányos ott állt a hátam mögött (Lásd a képet 324. lapon) s egy kis ideig nem szólt semmit. Én pedig, mivel ez a kormányos mesterség egyelőre na-

gyon könnyű és egyszerű volt, rá értem, hogy észre vegyek egy sajátságos szerszámot, mely egy czölöpre erősítve és lámpással megvilágítva éppen szemközt volt velem. Ha nem voltam is régi tengerész, annyit már tudtam, mert még otthon is tanultam és olvastam róla, hogy ez az érdekes szerszám a delejtű. Ilyen igazi tengeri delejtűt még nem láttam ugyan, de mégis ráismertem. Volt vagy harminczkét ága s mindegyikre rá írva a jelzés: észak, dél, kelet, nyugot, délkelet, délnyugot és a többi.

— No most, kis öcsém, szól a kormányos, tudod-e, miféle szerszám az ott?

— Igenis, az delejtű.

— Helyes. Hát azt tudod-e, mire való?

— Igenis... azaz... olvastam, hogy az mutatja meg az irányt, merre kell a hajónak haladnia.

— Helyes. Es hogyan ismered meg az irányt?

Már erre adós maradtam a felelettel.

— Azt bizony nem tudom... az nagyon nehéz lehet.

— Dehogy nehéz. Csak azt tudjad, milyen irányba köll menned. Minden irány föl van jegyezve a delejtű valamelyik ágára s ennek az ágnak mindig egyenesen a hajó orra felé kell mutatnia. Melyik irányt mutatja most az az ág, mely a hajó orrával van egyenes vonalban?

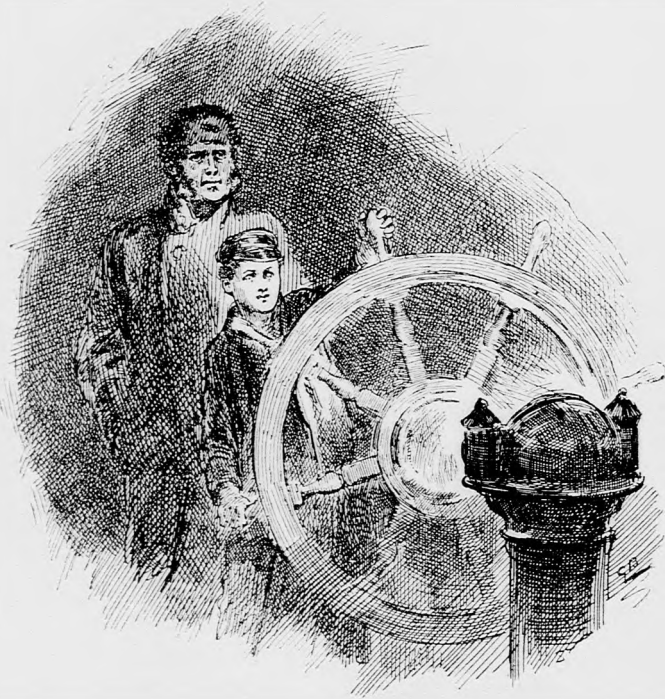
— Délnyugatot.

— Ugy van. Nekünk most nagy darabon folyvást délnyugatra kell haladnunk. Tehát úgy tartsd a kormányt, hogy

a hajó orra mindig egy vonalban legyen a délnyugati iránymutatóval.

Ezt könnyen megtehettem, mivel hajónk nyugodtan haladt változatlan irányban. A kormány-kerék alig-alig mozdult meg. Most már kezdtem érteni, miért éppen nekem való ez a csöndes idő. Mert ha erősen hullámzik a tengeren s hányja-

veti a hajót, rángatja a kormánylapátot lent a vízben, akkor én aligha bírom olyan könnyen mozdulatlanul tartani a kormány-kereket. De azért mégis roppantul tetszettem magamnak, hogy most ez a nagy hajó arra megy, amerre én igazitom. Szinte nem is akartam elhinni, mert a kormány-kerék még mindig

...OTT ÁLLT A HÁTAM MÖGÖTT. (Lásd a 323. lapon.)

éppen úgy állt, amint az öreg kormányostól átvettem. Valjon tudnám-e más irányba terelni a hajót. Engedelmeskednék-e nekem, ha azt akarnám, hogy például menjünk egyenest délnek? Meg is kérdeztem az öregtől.

— Hogy ne? felelé. Nagyon derék jó hajó ez, lágyan enged a kormány-

nak. Nem történik semmi baj, ha egy-két percze letérünk is az irányunkról. Próbáld, amint tetszik. Fordítsd a kereket jobbra vagy balra.

Rögtön meg is tettem, s a következő pillanatban, hogy a delejtűre néztem, ez már azt mutatta, hogy egyenest délnek fordult a hajó. Nagy volt a gyönyö-

rüségen
hittem,
nagy ha

vissza a
nyos. F

Eg
azt mut
van ford

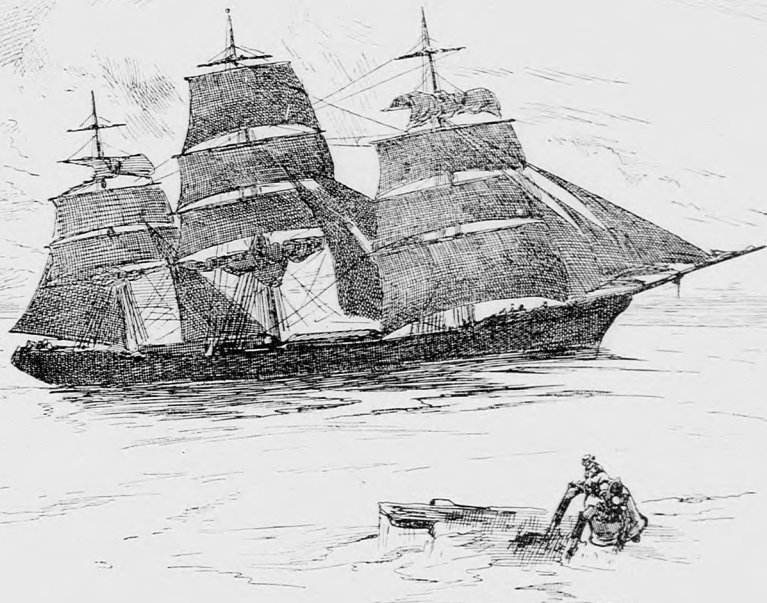
hullámok
hajót a h
pedig ne
a viz hat
lapátba,
főnt levő
erősen ke
ugy álljo

rüségem, valóságos hatalmas embernek hittem magamat, hogy így uralkodom a nagy hajó fölött.

— No, most már szépecskén térjünk vissza a régi irányunkba, szólt a kormányos. Forgasd a kereket ellenkező irányba.

Egy-két pillanat múlva már megint azt mutatta a delejtű, hogy délnyugatnak van fordítva a hajó orra.

Éppen elkészültem ezzel az első kis próbával, mikor a hajó-hadnagy szólított és egyéb dolgot adott. De azután majd mindennap ellátogattam az öreg kormányoshoz, akivel nagy barátságot kötötünk. Ott voltam a kormánykeréknél néha viharos időben is, és ekkor aztán tapasztaltam, hogy nem olyan könnyű mesterség az a kormányzás. A tomboló

... A HAJÓ ORRA MARADT KI A VIZBŐL. (Lásd a 327. lapon.)

hullámok minduntalan kifordították a hajót a helyes irányból, a kormánykeret pedig nem volt könnyű tartani, mert lent a víz hatalmas erővel fogózott a kormánylapátba, melyet erős lánc kötött össze a főt levő kerék tengelyével; ugyancsak erősen kellett tartani a kerék fogóit, hogy úgy álljon a kerék, amint a kormányos

akarja, nem pedig amint alólról a víz sodorni szeretné. Néha bizony, jól láttam, nem is bánta az öreg kormányos, hogy ott voltam mellette és segitettem neki. Meg is dicsért néha, hogy van erő a karjaimban.

Azon az éjszakán, mikor először próbálkoztam a kormány-kerékkel, a hajnali őrség sora reám esett. Gyönyö-

rü csillagos éj volt, a hold is ragyogóan világított, de különben nem igen nekünk való idő járt, mert a szél elcsöndesedett, vitorláink lankadtan csüngtek alá, alig haladtuk előre. A meleg nyári éjben elmélázva támaszkodtam neki a hajó orrának, bámulva a holdfényben csillogó tengerre. Egyszerre szinte összerenzenve ugrottam föl.

— Mi ez? Lehetetlen! Világosan hallok! Ez harangszó!

Eleinte azt hittem, hogy álmodom. . . de nem! Minél jobban figyeltem, annál tisztábban hallottam a harangszót.

Szaladtam a hajó-hadnagyhoz és jelentettem, hogy harangozást hallok.

— Mi jut eszedbe! Messze vagyunk minden szárazföldtől.

— De egészen tisztán hallottam.

— Legföljebb hajó jöhet szembe. De nincs köd, hogy harangjelt adjon. Ilyen tiszta holdfénynél látni kell a hajót is, ha már a harangszó szavát hallani.

— Pedig nem láttam semmit.

— Akkor csalódtál.

De mert nagyon erősen állítottam, hát mégis csak eljött velem a hajó elejére. Alig értünk oda, hallatszott a harangszó.

— Csakugyan... ez harangszó. De nem látok hajót, pedig ellátni messzire.

Oda gyűltek lassanként mind a matrózok, akik nem aludtak; mások meg, akik, már hajnal levén, korán fölkeltek. Mindenki hallotta a harangszót.

— De hát nézzetek jól végig a vizen, hát ha jobb szemetek van, mint nekem.

Néztünk, majd kidülledt a szemünk. De nem láttunk semmit.

— Tamás, hozd fel a messzelátómat! Felhoztam, a hadnagy sokáig firkészgetett az üvegen át is, de aztán csak a vállát vonogatta.

— Nem látok semmit. Ez már mégis furcsa.

Elő jött végre a kapitány is. Szokva voltunk hozzá, hogy mikor mindenkinek kifogyott a tudománya, a kapitány megmagyarázott mindent. De most az egyszer ő is hiába törte a fejét. Hiába vártuk, hogy megmagyarázza a csodálatos dolgot. Nem szólt semmit. Látszott rajta, hogy töri a fejét és boszankodik, mert nem tudja megmagyarázni, amit hallunk. Mert most már még tisztábban hallatszott a harangszó. Valami sajátságos, borzongós hatású hang volt az. Hosszan csengett, rendetlen kongásokban, hol sűrűn egymásután, mint mikor félre verik a harangot, hol pedig csak nagyobb idő-közökben szólt egyetlen. Tudtuk, hogy száz mértföldnyire vagyunk minden szárazföldtől, hajó sem látszik mértföldre, s a csöndes, végtelen tengeren mégis harangszó hallatszódik egészen közlől. A kapitány is csak a vállát vonogatta.

— Vigyen el a manó, ha értem! mondá végre boszusan.

— Én pedig értem, szólalt meg egy vén matróz. Hiába akarjuk azt meglátni, ha nem akar mutatkozni. Itt jár körülötünk, készen lehetünk a halálunkra, mert ez semmi más, mint a bolygó hajó és a halálharangot huzza nekünk.

— Ugyan ne fecsegy, vén bolond! rivalt rá a kapitány.

— Jól van, jól, kapitány uram. Öreg hajós vagyok én, tudom amit tudok.

A v
többen ut
kezdünk
aki semm
zatos ha
megrémit
akármily
él a teng
az, hogy
hajó s ak
örökké c
ren, soh
sem nyelv
vannak k
találkozi
akkor vé

Ha

vén mat
lélezzett
dobogott
tagadni,
öreg be
És min
hogy m
nyű ves
lunk: o

Jó

rémüldö
egymás
az utols
szerre
elejéről
még m
csian o
gyászos

sok! Ot

O
csakugy

A vén matróz odább ment s mi leg-
többen utána. Mi tagadás benne, inkább
kezdünk neki hinni, mint a kapitánynak,
aki semmit sem tudott mondani. A titok-
zatos hang mindnyájunkat felizgatott,
megrémített, s készek voltunk elhinni
akármilyen babonát. Mert sokféle babona
él a tengerészek közt is és egyik babona
az, hogy jár a tengeren holmi elátkozott
hajó s akik azon vannak, azok örökkön
örökké ott bolyongnak a végtelen tenge-
ren, soha sem nyughatnak meg, a vihar
sem nyeli el őket, örökös kínos tévelygésre
vannak kárhozhatóva. És ha valamely hajó
találkozik ezzel az elátkozott hajóval,
akkor vége, el fog pusztulni.

Halkan, komoran mesélte el ezt a
vén matróz, s mi mindnyájan elfojtott
lélekzettel hallgattuk. Magamnak is szinte
dobogott a szívem és, hiába akarnám
tagadni, biz' én is szentül elhittem az
öreg beszédét, csak úgy mint a többiek.
És mindnyájan el voltunk rá készülve,
hogy most mindjárt utól ér valami ször-
nyű veszedelem és nyomorultán elpusztu-
lunk: ott lesz a sirunk a tenger fenekén.

Jóformán megvirradt, mialatt így
rémüldöztünk, s éppen azt mondogattuk
egymásnak, hogy mégis csak kár, hogy ez
az utolsó napunk az életben, mikor egy-
szerre nagy kaczagás hallatszott a hajó
elejéről, ahol a kapitány és a hadnagy
még mindig fürkészetve álltak. Kíván-
csian oda sereglettünk, mit nevetnek ilyen
gyászos napon.

— Na, nézzétek, ti együgyü baboná-
sok! Ott a harang! szólt a kapitány.

Oda néztünk, amerre mutatott és —
csakugyan láttuk. Mit láttunk? Egy

tönkrement, elmerült hajónak az orra
meredt ki a vízből (Lásd a képet a 325.
lapon.) s ott volt, mint minden hajón, a
jelző harang. S amint a hullámok moz-
gatták a hajót, a harang meg-megkon-
dult. Mivel pedig csak alig-alig emelke-
dett ki a vízből, természetesen csak nappal
és egészen közlelről lehetett meglátni.
Most már persze értettük.

— Reményilem, hogy akik e szeren-
csétlenül járt hajón voltak, megmenekül-
tek a csónakon, szólt a kapitány. De ha
a tengerbe veszték, mondjunk egy imát
érettök.

(Folytatása következik.)

ÉJJEL ÉS NAPPAL.

(Képpel a czimlapon.)

ÖREG Vigyázz, jó barátom,
Te házunknak éber őre —
Bizunk benned. Hűségedre
Építünk, mint szikla-köre.

Éj idején kerülsz-fordulsz,
Figyelsz minden gyanus jelre;
Gonosztévők ha csábítanak,
Nem hajtasz a ravasz cselre.

Nappal pedig kísérom vagy,
Kedves játszó társam nékem —
S ha akarom, mint e perczben:
Pihentető zsöllye-székem.

KARVALY UGRÁSA.

— Beszélyke a »Sastoll« szerzőjétől. —

(Képpel a 328—329. lapokon.)

ZT FOGJÁTOK bizonyosan mon-
dani, hogy a karvaly nem ugrik,
hanem röpül. Csakhogy ez a
mi karvalyunk nem egészen olyan karvaly
ám mint a többi, bár vadnak, ragadozónak

és vérengzőnek éppen olyan volt. De hát röpülni mégsem tudott, mert szárnya nem volt. Akkor is gyalogosan, nagy sebességgel futva jött, mikor onnan abból a durván össze tákolt faházból nézték a közeledését.

Az a ház messzire esett minden mivel vidéktől, messze bent volt az amerikai ős erdőben, alig megfaragott nagy szálfákból össze róva. Ilyen házakban laknak ott a telepítvényesek, akik arra vállalkoznak, hogy távol a világ zajától, nehéz munkával fogják a vadonban mívelni a földet. Nagy elszántság kell hozzá, mert nemcsak nehéz munka az, hanem sok veszedelem is környékezi. Nem a vad állatokban van a veszedelem, hanem a vad emberekben. Azok pedig kétfélék: igazi vadak, vörös bőrű indiánusok, akik gyűlölik a fehér embert és ölik, pusztítják, ahol tehetik; de ezeknél csöppet sem jobbák a fehér emberek, akik ha egyszer gonoszak, vadságban versenyeznek a vadakkal.

Mondom, sebes léptekkel közeledett a ház felé Karvaly s ijedt képpel nézte az ablakból a ház asszonya. Annyira megijedt, hogy fölsikoltott.

— Mi a baj? kérde a gazda, ki napi munkájából pihenve, az asztalnál falatozott. Az asszony pedig aggódva felelé:

— Attól tartok, nagy veszedelem fenyeget. Egy óriás vörös bőrűt láttam ott a bokrok közt, mintha egyenesen ide tartana.

— No, az még nem baj. Hátha nem ellenség.

— De ugy láttam, mintha az a ret-

tantanunk. Karvaly soha sem fog minket bántani és embereinek sem engedi. Szilaj ember, de állni fog szavának. Nekem pedig barátságot fogadott, mióta megmentettem a fiát.

— Hátha már elfelejtette?

— Azt nem felejtí el. Ott állt a folyó tulsó partján és nem tudott átjönni, a puskapora elfogyott, a suhancz fia pedig a mi fehér barátaink kezébe esett s már éppen arra készültek, hogy kivégzik, mikor én oda értem és nem engedtem meg, hogy megöljék azt a szegény fiut, aki senkinek sem ártott. Eleinte rám támadtak, de én elővettem a pisztolyomat és kijelentettem, hogy halál fia, aki bántani meri azt a kis vad ficzkót. Erre aztán nekem adták, én pedig haza bocsátottam az apjához. Tudhatod, hogy Karvaly aztán egy napon ide jött és a maga furesa módján megfogadta, hogy jó barátunk lesz.

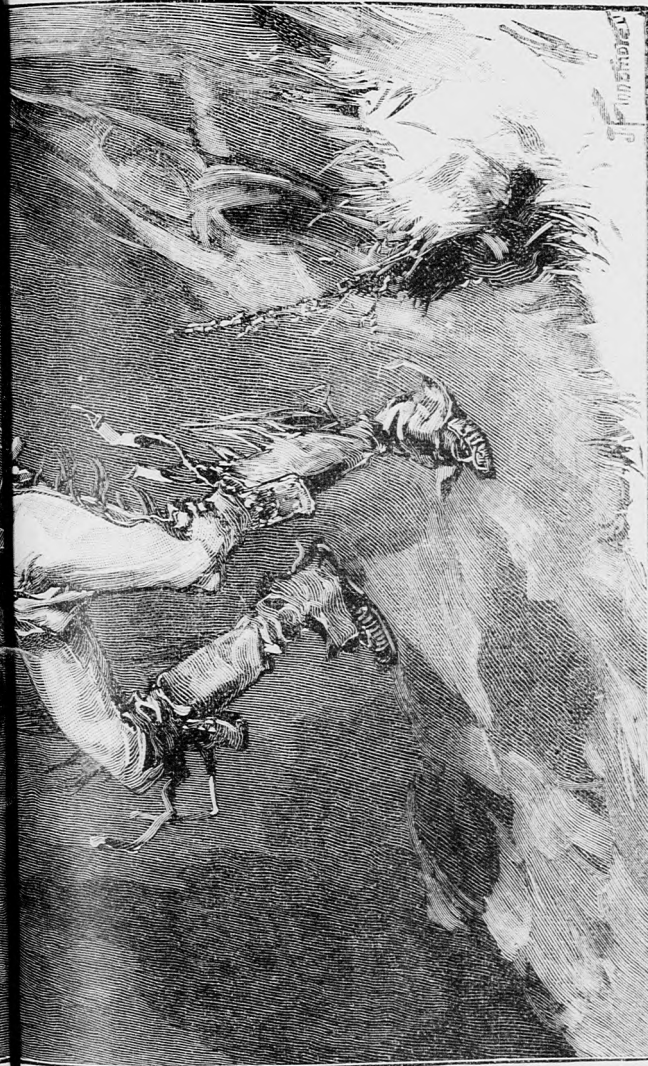
— Tudom, de nem bizom benne.

— Én pedig bizom. Sokkal inkább tartok a mi hegyentuli fehér társaimtól,

tenetes Karvaly volna, aki már annyi kegyetlenséget követett el.

— Oh, attól már éppen nincs mit

kik a minap boszut esküdtek ellenem, mert egy pörükben bíró voltam és kimondtam, hogy nincs igazuk. Hakat azo

KARVALY UGRÁSA.

látod itt ólalkodni, akkor igazán lesz ok az aggódásra.

Idáig jutottak a beszélgetésben, mikor a mindig csukott ajtón erős zörgés hallatszott.

— Ki az? kérde a gazda.

— Kinyitni... Én itt... Karvaly... hamar kinyitni... nagyon rossz hír... hamar!

A zörgésre fölébredt az ágyon szundikáló Rózsika is és kíváncsian kérde, ki zörget! De éppen a kis leányka megszólalása még inkább aggódóvá tette a jó anyát.

— Jaj, be ne eresszük azt a szörnyű embert! Ha megtámad, mi lesz a kis lányunkból!

Kint pedig Karvaly türelmetlenkedett és újra zörgetett.

— Hamar! Nem félni Karvalytól... Karvaly jó barát, Karvaly segíteni akar.

— Be köll eresztenünk, szólta a gazda, Ha rossz szándékkal jönne, nem jönne egymaga.

Kinyitotta az ajtót és bebocsátotta a türelmetlen látogatót. Óriás termetű, szikár indiánus volt, csak félig fölfegyverkezve, mert puskája nem volt nála, csak övében a kis balta és karján a paizs. Erősen libegett, tehát ugyancsak sietve jöhetett, mert az edzett, erős vörösbőrűek nem egyhamar fáradnak el.

— Mi jót hoztál, Karvaly? kérde a gazda erőltetett nyugalommal.

— Nem jót, nagyon nem jót. Futni innen... kis fehér leánykát elvinni innen, mert ellenség jön.

— Ellenség? Hát elfelejtetted, Karvaly, mit fogadtál? Azt mondtad, bará-

tom leszel te is és minden atyádfia, soha sem fogtok bántani.

A vörösbőrű büszkén hátra szegte a fejét.

— Karvaly igaz jó barát, Karvaly testvérei is jó barátok, de a fehérek gonoszok és jönnek.

— Kik jönnek? Mit akarnak?

— Négy lovas... Az erdőben megpihentek... Karvaly ott volt a bokor mögött és hallotta... ide jönnek boszút állani... a házat fölperzselni, mindenkit megölni. De Karvaly jól fut... előbb itt van... Karvaly elvezeti jó barátait biztos helyre. Hamar, hamar, mindjárt itt lesznek.

A gazda nem kételkedett, hogy a vörösbőrű igazat beszél. De hamarjában nem tudta, mit tegyen.

— Elfussak? Itt hagyjam a házat, mindenemet, hogy hamuvá égessék? Nem! Inkább szembe szállok velök! Van jó puskám, majd meglátom, ki győz!

— Nem jó, nem jó! szólta Karvaly hevesen. Ellenség sok, éjszaka fölgyújtja a házat... kis fehér leány meghal. Karvaly fia él, kis fehér leánynak is élnie kell.

— Igazad van, Karvaly. Ha belekezek a harciba, az lehet a vége, hogy kedves leánykámnak is vesztét okozom. Hát nem bánom, menjünk. De a pénzeimet és egy pár értékes holmimat mégis csak elviszem.

— De hamar... de hamar! sürgette Karvaly.

A gazda a szekrényhez ment, hogy előkeresse a pénzét, a felesége pedig egy pár arany és ezüst holmit szedegetett össze. Karvaly ezalatt türelmetlenül iz-

gett-mozgott egyszerű boszusan

— vannak.

Csa

veres lo

A megr

törnek.

De

csöndes

—

Ismerik

Gy

üvöltő

emelte

ugyan

indiánu

dolgot.

So

hanem

ni kezd

szó

szintén

akart;

—

mindj

kik né

—

I

gazda

embere

vadabl

éltek

garárd

szorga

a min

tek s t

gett-mozgott, majd az ablakhoz lépett s egyszerre csak hallgatóni kezdett. Aztán boszusan fölkiáltott:

— Már késő! Gonosz fehérek itt vannak.

Csakugyan, nem messzire négy fegyveres lovas tünt elő a bokrok mögül. A megrémült asszony remegve mondá:

— Végünk van, mindjárt ránk törnek.

De Karvaly intett, hogy maradjanak csöndesen.

— Nem fognak mindjárt merni. Ismerik Karvalyt.

Gyorsan kilépett az ajtó elé s iszonyu üvöltő hangon fölordítva, fenyegetőleg emelte karját a közeledők felé. Ezek csakugyan megálltak. Ráismertek a hatalmas indiánusra. Itt meg köll gondolni a dolgot.

Sokáig nem tartott a gondolkozásuk, hanem elővették a puskáikat és lövöldözni kezdtek Karvalyra, aki gyorsan vissza szökkent a házba. Itt a gazda már szintén fogta a puskáját és ablakból löni akart; de Karvaly megfogta.

— Nem löni hiába! Rosz fehérek mindjárt látni, hogy csak egy puska. Nekik négy puska.

— Oh, de hát mit tegyünk?

Igen ám, ez volt a nagy kérdés. A gazda jól ismerte ellenségeit. Gonosz emberek voltak azok, gonoszabbak a legvadabb vörösbőrű indiánusnál. Csak azért éltek itt a vadonban, mert itt szabadon garázdálkodhattak. A szétszórt tanyák szorgalmas gazdái mind rettegtek tőlük s a minap megemberelve magukat, össze ültek s törvényt láttak a garázda ficzkók

fölött. Akkor választották ítélő birának ezt a derék gazdát, aki bizony ki is mondta, hogy bűnösök és nagy birságot szabott rájuk, s nem is menekültek addig, míg le nem fizették. Jól hallotta, hogy fenyegetőztek akkor. Dühösen ígértették, hogy vissza fizetik ezt. Most itt vannak és bizonyosan el vannak tökélve, hogy megölik ellenségeket, fölperzselik a házat; ha ennek híre terjed, még inkább retteg tőlök mindenki, senkinek sem lesz bátorsága, hogy ellenök tegyen valamit.

Ha csak maga lett volna, nem bánja annyira. Akkor szembe száll egymaga is mind a négy ellen és harcol mint bátor férfi, amíg el nem esik. De ha elesik, mi lesz a szegény feleségével, a kedves kis leányukkal, aki drágább neki mint a szemefénye! Azok a gonosztevők vad boszu-vágyukban nem kegyelmeznek senkinek. Meg köll menteni Rózsikát és az édes anyját.

Meg. De miképen? Hiába törte a fejét, nem talált rá módot. Az ellenség most hamarosan nem mert közeledni, de éjjel bizonyosan rájuk gyujtja a házat. S ha akkor kimenekülnek, kint halálos golyó várja őket.

A leányka maga is látta, hogy itt valami nagy veszedelem van s félénken simult anyjához, aki bizony szintén reszketett. Végre pedig mind a ketten sirva fakadtak. Az óriási indiánus, ki eddig szó nélkül, mereven állt az ablak mellett, megfordult.

— Nem sirni... nem lesz baj. Itt van Karvaly.

Az öreg gazda kissé csüggedten mondá:

— Nagyon szép tőled, derék Karvaly, hogy hiven tartod a barátságot, de mit tehetünk? Legjobb lesz, ha mi ketten kirohanunk... Te erős vagy, én sem egykönnyen ijedek meg... hátha ketten leverjük őket?

A vörösbőrű tagadólag rázta a fejét.

— Nem jó, mondá. Karvaly bátor, mint a sas, de Karvaly okos, mint a kigyó. Kimenni? Nekik négy golyó... mindjárt vége. Nem jó.

— Nem jó, nem jó! De hát mihez fogjunk?

— Az nem lehet. Ők lóháton vannak, utól érnek. És Rózsikát vinni kell, ezzel is lassabban futhatnánk.

— Karvaly vinni Rózsikát... Karvaly erős.

— Meghiszem. De mégsem lehet. Itt állnak szemközt és csak azon az uton mehetnénk. A másik oldalon nincs menekülés, mert ott van a nagy szakadék, azon nem lehet keresztül jutni, ott elérnek.

— Az jó, a mély szakadék! szólt Karvaly. Gonosz fehérek oda jönni, ott megállni, addig erre szabad, lehet eltünni, szomszédba futni.

Ezt a gazda sehogysen értette, a felesége sem.

Karvaly azonban nem akart sokat magyarázgatni. Főlkapta ölébe a kis leányt és így szólt:

— Karvaly most kimenni... mélység felé futni, gonosz fehérek utána, akkor itt szabad az út... ti erre futni az erdőbe, a szomszédba, ott segítség kérni... Karvaly is oda a kis fehér leánykával.

Nem igen értették ezt most sem. De nem volt választás. Azt tudták, hogy ezek

a vörösbőrűek nagyon furfangosak mindenféle hadi csel dolgában. Ha kigondolt valamit, bizonyosan tudja, mit akar. Megköll bizni benne. Rá kell bizni a kis leányt, szemök fényét... ha megcsalja őket... ha örökre elviszi magával, az borzasztó lesz... de itt ugyanis mindnyájan elvesznek.

— Jól van, Karvaly! Hát legyen, ahogy te gondolod. De mondd, miképp legyen?

— Mind kimenni... és ha gonosz fehérek mind utána, akkor ti is megfordulni és erre egyenesen futni.

Megtették. Kiléptek a házból és Karvaly gunyosan nagyot kurjantott az ellenség felé, aztán ölében a leánykával gyorsan a ház mögé fordult. Utána siettek a leányka szülei.

Az ostromlók látták ezt és nagyot kacagtak.

— A szakadék felé mennek... ott elfogjuk őket.

Gyorsan a menekülők után iramodtak.

De ezek nem mentek mind a szakadék felé. Amint a ház mögé értek, Karvaly oda szólt a gazdának és nejének:

— Most ti erre a ház körül vissza, aztán egyenesen a jó uton... eltünni az erdőben. Nagyon futni, mert a gonoszok majd visszatérni!

Elváltak. Nem volt idő magyarázatra, hogy hát ő hová akar jutni Rózsikával. Az apa csak annyit mondott:

— Karvaly, a Nagy Szellem megbüntet, ha baja lesz kis leányomnak.

— Nem félni... Karvaly fia él, fehér jóbarát leánya is él.

Ekö futott od tak üldöz le köllött

— S őket! mor

Ugy arra fut. de azt hitt futnak. M mert ott dekre ny jutni.

Csak lőhöz, a m valy, hog fürkészve Üldözői k tek, fölem adja meg ban ámul valy eltün

El b dolt lehe leugrott a magához kezével a bár soha hogy így az esése. sikoltott,

Az t széléhez é

— B fekszik a vele nem elfognunk

Jobb mentén,

Eközben már nagyokat ugorva futott odább. Csakhamar nyomában voltak üldözői, de mert sűrű erdőbe értek, le köllött szállniok lovaikról.

— Sebaj, a szakadéknál utól érzük őket! mondogaták.

Ugy képzelték, valamennyi menekült arra fut. Csak az indiánust látták ugyan, de azt hitték, ellenségök és a neje legelől futnak. Mindjárt elfogják valamennyit, mert ott a mély szakadék, mely mértföldekre nyulik, azon nem lehet keresztül jutni.

Csakugyan közel jutottak a menekülőhöz, a mint a szakadékhoz jutottak. Karvaly, hogy oda ért, lassabban futott és fürkészve kémlelte a mély szakadékot. Üldözői kárörvendő kaczagással közeledtek, fölemelték puskáikat és rákiáltottak, adja meg magát. De a következő pillanatban ámulva néztek egymásra, mert Karvaly eltűnt.

El bizony — amit senki sem gondolt lehetségesnek, Karvaly megtette: leugrott a mélységbe. Félkezével erősen magához szorította a kis leányt, másik kezével a feje fölé tartotta a paizsát; mert bár soha sem tanulta iskolában, tudta, hogy így a levegőt fölfogva, gyöngébb lesz az esése. A kis leány halálos rémülettel sikoltott, aztán csönd lett.

Az üldözők oda siettek a mélység széléhez és lenéztek. Nem láttak semmit.

— Bizonyosan össze törte magát, ott fekszik a mélységben, mondogaták. No de vele nem törődünk. Ellenségünket köll elfognunk, az nem mert ide leugrani.

Jobbra, balra mentek a szakadék mentén, de hiába, nem láttak semmit.

Kutatgatták ide-oda az erdőben is, — hiába, sehol sem volt senki.

— Elmenekültek! Ez a semmire való Karvaly valami módon megmentette őket. És most már föllármázzák a szomszédságot, ránk törnek. Fussunk innen!

Késő volt. Mert a szomszéd tanyákra majdnem egyszerre érkeztek meg Karvaly a kis Rózsikával és a leánya szülei. És föllármázták az embereket. Egész csapat fegyveres jött és elfogta a gonosz támadókat. Karvaly pedig oda adta a kis leánykát az anyjának, mondván:

— Karvaly jó barát. . . Karvaly vad ember, de jóért jóval fizet!

És eltűnt az erdőben.

APRÓ TESTVÉREK.

NE DURCZÁSKODJ, Mariskám,
Hisz' szeretlek igazán!
Ne féltsed a babádat —
Nem akarok egyebet
Csak ölelni tégedet,
S megcsókolni a szádat!

HASZNOS MESTERSÉGEK.

— Fonás-szövés. —

IGEN jó dolog, hogy van ház, amelyben lakhatunk, van kenyér, amellyel táplálkozhatunk, de nagyon szükséges ezekhez az is, hogy legyen ruhánk, amellyel testünket az időjárás viszontagságai ellen megoltalmazhassuk.

Az igaz, hogy erre nem mindenütt egyformán van szüksége az embernek. Van a földgömbnek olyan része, ahol soha sincs nagy hideg és ahol a vad népek még mai nap is jóformán ruha nélkül járnak. De ott is csak a vad, teljesen műveletlen népek élnek így, míg a kissé műveltebbek nem akarnak egyenlőek lenni az oktalan állatokkal, hanem felruházkodnak.

A föld többi részein még ha nem akarna is az ember ruházkodni, kénytelen vele. Mert elmulik a rövid meleg nyár s beköszön a hűvös, esős, ködös ősz, utána pedig a fagyos, zimankós tél, hóförgeteg, metsző szél és bele halna az ember, ha jó ruhával nem védekezne. Ám nemcsak ezért kell az öltözet, hanem mert illem és tisztesség is úgy parancsolja és a föld kerekén minden nép, mely, ha csak egy kicsit is kiemelkedett a vadságból, egyik főgondjának ismeri, hogy tisztos ruhája legyen.

Ezt pedig csak a keze munkájával szerkezheti meg, mert a ruha nem terem fán, mint az alma, sem a földben, mint a répa. Úgyes mesterséggel köll azt elkészíteni

mindenféle anyagból, melyet a bőkezű jó természet nyújt az embernek.

Hajdanában, sok, sok ezer esztendővel ezelőtt, mikor az emberek még teljes tudatlanságban éltek és mesterségeket nem ismertek, bizonyosan az állatok bőrét használták először ruhának. Ezt legkönnyebben kapták készen az elejtett állatokról. Csakhogy ez nem volt mindenkorra jó és kényelmes és lassan-lassan, amint jobban körül néztek, tanultak, próbálkoztak, rájöttek a nyitjára, hogy lehet másféle öltözetet is készíteni, még pedig növények héjának vékony szálaiból és az állatok szőréből. Csakhogy ezt meg köll fonni és a fonából aztán szövözetet szöni.

Ma nap már senki sem tudná kideríteni, ki és mikor és hol találta ki a fonást-szövést, hogy a len, kender szálaiból és a juh gyapjából erős fonalat lehet fonni és ebből aztán szép szövözetet szöni. Olyan réges-régen találták ezt ki, hogy akkor az emberek alkalmasint még nem is ösmerték az írást. A leges-legrégebb korokból való emlékek már azt mutatják, hogy az emberek ismerték a fonást-szövést, ruhában jártak. Az egyiptomi gulákban talált mumiák vászonba vannak begöngyölve, mely most, több ezer esztendő multával is, még ép, erős és oly szépen van szövve, hogy világosan bizonyítja, mily jelesül értettek már ezer meg ezer esztendővel ezelőtt ehhez a mesterséghez.

De akkor s még azután igen-igen sokáig, egészen a nem rég mult időkig a fonás-szövés olyan házi mesterség volt, melyet minden családnál otthon üztek. Mialatt a férfiak messze jártak vitézi csatákra vagy pedig nehéz munkával a földet ásták, szántottak és más kemény munkát végeztek, a nők dolga volt otthon a fonás és szövés. A leányok már kicsi korukban oda ültek a rokkához és pörgették az orsót, aztán lassanként megtanul-

ták, ho
szöttek
guknak
csak a
az uri
lett a g
töltötte
De mé
tak m
san vé
téli est
lédjeit.
lent és
ták a f

F
ma is,
készül
kivált
veszik
vásáro
azelőt
szövő
egésze
szíteni

A
lálták
orsót
végez,
szerü
zetet
zik s
végezi
csak a
jut t
fonni,
szála
is a n
szövi
ges h
a szö
elszál
kapja
akine
kende
lesz

kivül

ták, hogyan kell bánni a szövőszékkel s szőtttek szép vásznat ruhára valónak, maguknak, apjoknak, testvéröknek. És nem csak a szegény ember szőtt ám, hanem az uri rend is. Fonni szöni tudnia kellett a gazdag várkisaszonynak is, és ezzel töltötte idejét fönt a büszke várakban. De még később is, mikor már nem laktak magas várkastélyokban, szorgalmasan végezték a fonást-szövést; a hosszú téli estéken az urnő összegyűjtötte a cselédjeit, kiosztotta a szépen előkészített lent és vigan mesélgetve, dalolgatva fonták a finom fonalat.

Falu helyen sok felé folytatják még ma is, de jelenben már nemcsak otthon készül a vászon és más szövet, A legtöbben, kivált a városi emberek most már készen veszik a boltban. A boltos pedig nem falun vásárolja, hanem a gyárban. Mert amit azelőtt lassacskán, egyszerű rokkával és szövő székkel csináltak, azt most már egészen másként tudják az emberek készíteni.

A régi egyszerű rokka helyett föltalálták a fonó gépet, mely száz, meg ezer orsót pörget egyszerre és egymaga annyit végez, mint sok száz ember. És a régi egyszerű szövő szék helyett is ügyes új gépezetet találtak fel, mely gyorsabban dolgozik s mellyel pár óra alatt annyit lehet végezni, mint hajdan heteken át. És nemcsak a hosszú szálu lent, kendert, gyapjút tudja az elmés gép finom fonallá fonni, hanem a pamutfa virágából eredő szálacskákat is. És így ma már nem is a mama, vagy a kedves hugoska fonja-szövi nekünk a keszkenőt és más szükséges holmit, hanem az, akinek a mestersége a szövés, fonás. A kereskedő megveszi és elszállítja messze földre, mindenki készen kapja mindenütt, nem kell aggódni, hogy akinek nem termett a földjén len vagy kender, vagy nincs juhnyája, annak nem lesz ruhája.

Növény-roston, gyapjun s pamuton, kívül, még egy lepke is ad az embernek

anyagot öltözékéhez, még pedig a legszebbet és legdrágábbat. Tudom, hamar kitáljátok, hogy ez nem más, mint a selyempille vagy selyemhernyó, mert mielőtt hernyóból pillévé átválnék, akkor fonja magát körül finom fonállal, amit gubónak nevezünk s ebből készül a szép selyem. Hajdan, rég mult századokban csak a messze khinai birodalomban ismerték a selyem-pillét, onnan került a selyem hozzánk Európába. Később elhozták ezt az értékes pillét a mi világrészünbe is, és most már itt is sok helyen tenyésztik. A mi szép magyar hazánkban is sok vidéken foglalkoznak már vele és azt hiszem, kis olvasóim közt az alvidéken és a dunántuli megyékben akad akárhány, aki ösmeri vagy talán maga is foglalkozott vele. Mert éppen ügyes gyermekeknek való foglalkozás, hogy a kis selyem-hernyót etessék, számára eperfa-levelet gyűjtsenek. És majd, ha nagyon sokan fogják tenni, annyi selyem fonalunk lesz, hogy selyemszövő gyárunk is támad és magyar selyemmel fogjuk ékesíteni a ruhánkat.

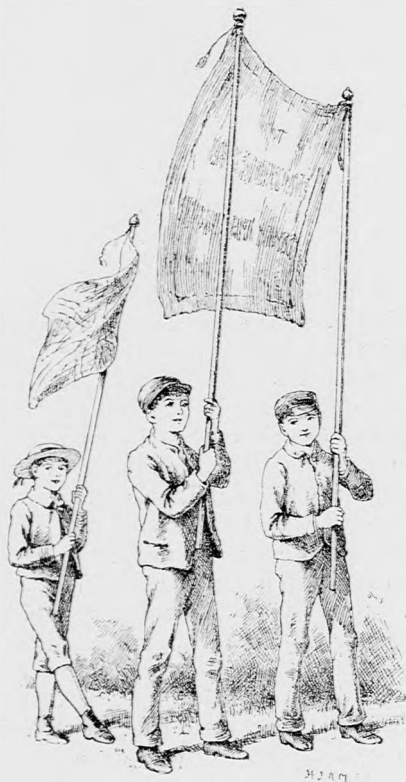
Hajdan királyleányok és hercegkisasszonyok is fontak-szötttek; most leginkább azok teszik, akiknek ez a mesterségök. És hasznos mesterség, ugy-e? Mert ha nem tennék, nagyon meg volnánk akadva, mivelhogy csak igen kevesen tudnánk magunknak ruhát fonni szöni. De így mindenki végzi a maga mesterségét, megkeresi vele a kenyerét és nagy hasznot is tesz másoknak.

SZÓTAGREJTVÉNY.

E, in, ve, gol, reszt, dus, mon, u, la, in, fi, ba, sár, za, me, mány, ton, ró, ga.

Ebből a 19 szótagból 8 szót kell összeállítani, melyeknek 1-éből kikerül a világ legmagasabb hegye. — A 2-ből egy népfaj. — A 3-ból egy folyó Ázsiában. — A 4-ből leánynév. — Az 5-ből egy nagy tó Európában. — A 6-ból egy európai kikötő neve. — A 7-ből éneklő madár. — A 8-ból fali óra alkatrésze.

ERZSÉBET NAPJÁN.

ÜNNEP van ma, nagy országos ünnep,
Meg kell ülnie mindegyikünknek!
Zászlót elő! Lobogtassuk fennen,
Szánkról jó királynénk neve zengjen!

Ünnep van ma, szép családi ünnep,
Meg kell ülnie mindegyikünknek!
Zászlót elő! Vigan lobogtassuk!
Mama nevét szerte harsogtassuk!

Ünnep van ma, kis ünnep-napocska:
Zászlónk Bözsi nevét lobogtassa!
Hogy nagyra nőjj: Isten megsegéljen!
Bözsike hugocskánk soká éljen!

FORGÓ BÁCSI POSTÁJA.

„Szegedi leány.“ Kritikával, főkép jó-
akaró ítélettel szemben, le köll tenni az érzé-
kenykedésről. A kézirat a kiadó hivatalban
átvehető. — **Borsodi Jolánka.** A csiga rejtvény
megoldását vettem. De maga a feladat meg-
szerkesztése hol maradt? Ezzel együtt lássam
ujra, s ha beválik, szívesen közlöm. — **itj. Csáky
Gyula grf.** Ha el van fogadva, csak a sorát
várja. Mert nagy ám a korábbi küldemények
száma, s ujjakkal a régiek elé vágni nem szabad,
mert ez nem volna igazság. — **Weisz Ottó.** Az
egyiket átadtam a metszőnek. — **Alexy Xandra.**
Különösen jól pattogó rimek, egy-egy sikerül-
tebb részlet; de úgy, amint van, még sem közöl-
hető. Megérdemelné az átdolgozást, ha versikéd
épp a szeretet ünnepén oly kegyetlenül rá nem
mutatna a gazdag szülék gyermekei és a sze-
gény árva fiucska között fennálló szomoru
különbségre. Ilyenkor a kegyességnek s az öröm-
nek minden ember szívét egy közös boldog ér-
zetben kell földobogtatnia. Legalább gyermek-
lapban. Ha még egyszer írnál verset, a sorokat
szét ne tépjed, mint teszed most: »Ott sok gyö-
nyörű kirakat — Van, melyekbe stb.« Vagy:
»A fiu imádkozik: Végy — Föl az égbe, Jézu-
som. Ott — Mondá anyám stb.« Meg, ha méretre
nem is, de az u. n. esésre, numerusra tekintet-
tel légy. — **Schlichter testv.** Misi fölépülésé-
nek örvendek. — *Több levélről a jövő számban.*

BÜNTETÉS.

Már abban reménykedtem, hogy ezt a
rovatot végkép megszüntethetem, mert hosszú
idő óta kívül-belől takaros leveleket kaptam.
A mult héten azonban ismét kezdett kísérteni a
hanyagság ördöge: gondatlan írásu, vagy tépett
szélű leveleket kapok, s bár helyesek az alább
következők megfejtései (nevöknek csak a kezdő-
betűit jegyzem ide, hogy magukra ismerjenek)
de a felhányt hiányok egyike vagy másika miatt
küldeményeiket nem vehetem tekintetbe.

F. E. és G., M. L., Sz. Á., M. B. és M.,
S. P. és M. Forgó bácsi.

Jótekonyság.

A tüzkárosultak javára: Pfeiffer Ve-
ronka, Juliska és Gyurika 1 frt., Szigetvári
Aranka, Laczi, Zolti és Kálmán 1 frt.

Az Ég áldása legyen a kegyes ada-
kozókon.
Forgó bácsi.